

**Засідання №8 науково-методичного семінару кафедри психології
від 18.03.2024**

Присутні : члени кафедри психології

Слухали: доповідь асистента Крупніка О. про затвердження теми дисертації «Моральна самосвідомість як чинник психологічного благополуччя українців у військовий час», науковий керівник к.п.н, доцент Гребінь Н.В.

Зміст доповіді

Теоретичні засади дослідження:

- Вагомий внесок було зроблено Л. Кольбергом (рівні та стадії морального розвитку особистості, 1932), Ж. Піаже (моральні судження та уявлення, 1958).
- Зарубіжні вчені: Е. Ервін (2000), Н. Clarkeburn (2002), J. Haidt (2007), М. Phelan, А. Waytz (2012), J. Miller, Z. Rodgers, J. Bingham (2014), V. Nguyen, P. Steel, С. Hwang (2022), W. Kaftanski (2023).
- Українські вчені: Р. Певелків (2005), Л. Сокол (2005), М. Савчин (2009), О. Квашук (2010). Цілинко (2013), А. Зимянський (2015), В. Педоренко (2019), Л. Котлова (2020), К. Василюк (2023) та ін.

Свідомість та самосвідомість:

Когнітивний рівень

Емоційний рівень

Поведінковий рівень

Розглядаються два дотичні теоретичні конструкти оральна самосвідомість та свідомість.

Моральна свідомість особистості - один із аспектів свідомості людини, що відображає ступінь асиміляції суспільної моралі (Р.

Певелків, 2005).

Моральна самосвідомість - специфічна форма

моральної свідомості, предметом якої виступає вона сама, а також особистість як її носій (А. Зимянський, 2015).

Моральне пізнання? Невірність?..

Moral cognition? Awareness?..

OXFORD

«The consciousness thesis is the thesis that consciousness of some of the facts that give our action their moral significance is a necessary condition for moral responsibility.»

N. Levy. *Consciousness and Moral Responsibility*, 2014

Усвідомлення деяких фактів, які надають нашим діям моральної значущості, є необхідною умовою моральної відповідальності.

Моральні судження залежать від того, чи здатна особа до моральних міркувань та переживань.

Spontaneous recognition of moral issues, [and] the interpretation of a situation in moral terms" (H. Clarkeburn, 2002, p. 443); "The realization that one's behavior may ... violate a moral principle" (W. Erwin, 2000, p. 116)

Визнання моральних ситуацій і їхня інтерпретація в термінах моралі, усвідомлення того, що поведінка інших може порушувати норми моралі.

Моральна самосвідомість

1) Структура морального Я:

- Які образи для особистості є взірцями моралі? Які взірці моралі в українців? (воїн, волонтер..)
- Які моральні почуття? (гідності, сорому провини, обов'язку, справедливості...)
- Яка поведінка є моральною? (волонтерство, ЗСУ..)

2) Сформованість моральної самосвідомості.

Моральна самосвідомість та психологічне благополуччя

Моральні цінності

Розуміння моралі

Моральні почуття

Моральні вчинки

C. Ryff (1995)

Позитивні відносини з іншими автономія управління середовищем ціль особистий ріст

самоприйняття

Когнітивне благополуччя (E. Diener, 1985)

позитивний афект,

негативний афект (N. Bradburn, 1966)

Гедонізм

Евдемонізм

Психологічне благополуччя - показник ступеня спрямованості на реалізацію основних компонентів позитивного функціонування та ступеня реалізованості даної спрямованості, яка суб'єктивно виражається у домінуванні позитивного афекту, задоволеності собою та життям.

Методики дослідження

Кількісні

Моральна самосвідомість

- Методика Ш. Шварца (для виявлення моральних цінностей в системі ціннісних орієнтацій)
- Методика Л. Кольберга (для визначення та порівняння рівнів моральної свідомості)
- Опитувальник ДРМЕВО (Діагностика рівня морально-етичної відповідальності особистості)
- Q-Сортування (ТЕНІСНЛА ІО ТДНКІНАТІА-неприйняття моральних норм)
- Методика «КОСБ-3» (розроблена

українськими дослідниками Савченко, О. Калюк, призначена для вимірювання когнітивних аспектів психологічного благополуччя)

- Опитувальник провини Куглера-Джонс (GuiltInventory)
- Шкала почуття обов'язку
- Методика "Визначення почуття провини і сорому" (Test of Self-Conscious Affect, TOSCA)

Дж. П. Тангней (1989)

Дж. П. Тангней (1989)

- Чутливість до справедливості (M. Schmitt et al.

Психологічне благополуччя:

- Шкали психологічного благополуччя

(К. Рифф)

- Шкала афективного балансу Н. Брендебрна
- Шкала задоволеності ЖИТТЯМ Дінера Е.

Якісні методи:

Анкетування:

"Коли я бачу, що когось ображають то я..."

"Поступати гідно значить.."

"Для мене бути відповідальним означає..."

"Для мене ідеалом є..."

"Підтримати іншу людину для мене означає..."

Моральна самосвідомість як чинник психологічного благополуччя українців у військовий час

Крупнік О.В.
науковий керівник
к.п.н, доцент Гребінь Н.В.

Свідомість та самосвідомість

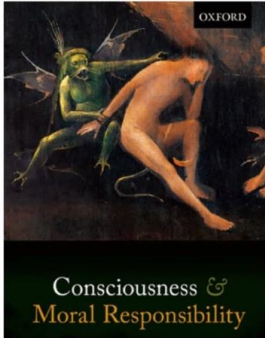
Когнітивний рівень
Емоційний рівень
Поведінковий рівень

Моральна самосвідомість
Моральна свідомість

моральна свідомість особистості – один із аспектів свідомості людини, що відображає ступінь асиміляції суспільної моралі (Р. Певелків, 2005)

моральна самосвідомість - специфічна форма моральної свідомості, предметом якої виступає вона сама, а також особистість як її носій (А. Зимянський, 2015)

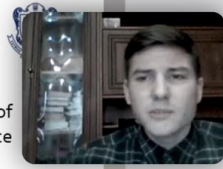
Moral cognition? Awereness?..

«The consciousness thesis is the thesis that consciousness of some of the facts that give our action their moral significance is a necessary condition for moral responsibility.»

N. Levy Consciousness and Moral Responsibility, 2014

усвідомлення деяких фактів, які надають нашим діям моральної значущості, є необхідною умовою моральної відповідальності.

Методики дослідження

Кількісні	Моральна самосвідомість	Психологічне благополуччя
	Методика Ш. Шварца (для виявлення моральних цінностей в системі ціннісних орієнтацій)	Шкали психологічного благополуччя (К. Рифф)
	Методика Л. Кольберга (для визначення та порівняння рівнів моральної свідомості)	Шкала афективного балансу Н. Брендебрна
	Опитувальник ДРМЕВО (Діагностика рівня морально-етичної відповідальності особистості)	Шкала задоволеності життям Е. Динера
	Q-сортування (тенденція до прийняття-неприйняття моральних норм)	Методика «КОСБ-3» (розроблена українськими дослідниками О. Савченко, О. Калюк, призначена для вимірювання когнітивних аспектів психологічного благополуччя)
	Опитувальник провини Кутлера-Джонс (Guilt Inventory)	
	Шкала почуття обов'язку	
	Методика "Визначення почуття провини і сорому" (Test of Self-Conscious Affect, TOSCA) Дж. П. Тангей (1989)	
	Чутливість до справедливості (M. Schnitt et al. 2005)	
Якісні	Анкетування: "Коли я бачу, що когось ображають то я..." "Поступати гідно значить..." "Для мене бути відповідальним означає..." "Для мене ідеалом є..." "Підтримати іншу людину для мене означає..."	

